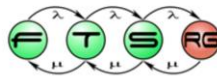

Szkriptelés alapok

Horányi Gergő, Micskei Zoltán,
Szatmári Zoltán, Tóth Dániel

Utolsó módosítás: 2014. február 26.

Tartalom

- **Motiváció: szkriptelés**
- Linux alapok
- Python alapok
- Windows PowerShell (következő óra)

Parancssoros felületek

CLI: elavult

forrás: <http://www-03.ibm.com/ibm/history>

GUI: modern

CLI manapság:

3

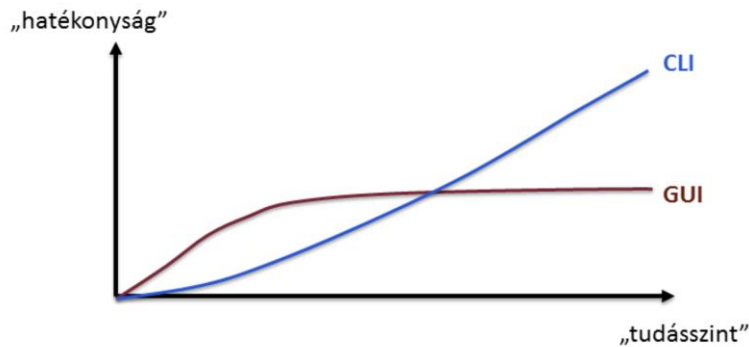

CLI: Command Line Interface
GUI: Graphical User Interface

A parancssoros felületek nem valami régi, múlt századi technológiák, manapság is megvan a nagyon fontos szerepük. Mint látni fogjuk, bizonyos feladatokra sokkal alkalmasabbak, mint a grafikus felületek.

Parancssoros és grafikus felületek

	GUI	CLI
Tanulhatóság	Könnyű	Nehezebb
Automatizálható	Nehezen	Könnyen
Hasznos	Kezdő / alkalmi felhasználó	Szakértő / gyakori használat

- Egy GUI sokkal könnyebben tanulható, könnyebb felfedezni benne a funkciókat. Ugyanakkor nehezen automatizálható, az ismétlődő feladatokat végig kell újra és újra kattintani benne. Nehéz olyan jó GUI-t készíteni, amiben az összetett, sok lépésből álló vagy sok elemet érintő műveleteket is hatékonyan lehet elvégezni.
- Egy CLI nehezebben tanulható, könnyebb elveszni benne az elején. De ha valaki elért egy tudásszintet, onnan már produktívan tud dolgozni, könnyű a visszatérő feladatokat automatizálni.

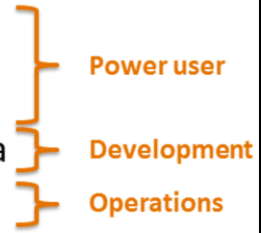
(Az ábra csak illusztrációs célokat szolgál, nem a pontos komplexitásokat jelzi.)

Egy jó összefoglaló a GUI és CLI előnyeiről és hátrányairól: Douglas Bell. „Discussion: GUI versus Command Line”, In: Software Engineering for Students, URL: http://wps.pearsoned.co.uk/ema_uk_he_bell_softeng_4/103/26561/6799810.cw/content/index.html

Motiváció: automatizálás

- Gyakran ismétlődő tömeges feladatok
 - Fájlok csoportos átnevezése
 - MP3 csoportos átkódolás
 - Több fejlesztési projekt együttes fordítása
 - Felhasználók csoportos felvétele
 - ...

- Java/C# programot is írhatunk rá
 - **DE**: biztos ez a leghatékonyabb eszköz?

Motiváció: szkript nyelvek

- Nem szükséges speciális fejlesztői környezet
- Legtöbb gépen elérhető a futatókörnyezet
- Gyors és hatékony eszköz
- Sok online segédanyag, példa elérhető

Szkript nyelvek jellegzetességei

- Interpreter futtatja
- Akár soronként is értelmezhető
- Minden futási időben értékelődik ki
- Sok esetben típusatlan

(De nem mindig!)

Ezek miatt a jellegzetességeik miatt nagyon alkalmasak a gyors, rövid feladatok megoldására (pár perces feladatok, „eldobható” kód).

Azonban a mai modern szkriptnyelvekben használhatóak komplex feladatokra is, bonyolult szoftverfejlesztési projekteknél. A fenti jellegzetességek se érvényesek minden nyelvre mindig (pl. Pythonhoz és léteznek JIT fordítók, Python és PowerShell is támogat típusokat...).

Tartalom

- Motiváció: szkriptelés
- **Linux alapok**
- Python alapok
- Windows PowerShell (következő óra)

Linux alapok (ismétlés)

- Fontos alapparancsok:
 - cat: file tartalom kiírása konzolra
 - grep: keresés fájlban reguláris kifejezéssel
 - ls: könyvtárak kilistázása („dir”)
 - cp: fájlmásolás
 - rm: fájltilés
 - chmod: fájl jogosultságának állítása
 - ... (lásd még: gyakorlaton)
- Sokféle shell és szkript környezet
 - sh, csh, **bash**...

A tárgyban alapvető Linux felhasználói ismeretek szükség lesz ahhoz, hogy a házi feladatokat meg tudjuk oldani. A fenti parancsokat biztos kell majd használni.

Az *Operációs rendszerek* kapcsolódó előadásait érdemes átismételni, és a *Szkriptelés* gyakorlat anyaga is tartalmaz egy gyorstalpalót. (Sajnos a Mérés labor 4. kapcsolódó mérése párhuzamos az IRF-fel.)

Bash shell (alapvető funkciók)


```
Terminal - meres@irfserver:/etc
meres@irfserver:/etc> ls pass*
passwd  passwd-  passwd.YaST2save
meres@irfserver:/etc> cat passwd | grep meres
meres:x:1000:100:meres:/home/meres:/bin/bash
meres@irfserver:/etc>
(reverse-i-search)`cat': cat passwd | grep meres
```

- Automatikus kiegészítés: **TAB billentyű**
- Parancs előzmények tárolása
 - **Fe**l és **Le** gombokkal navigálás
 - **CTRL+R** kombinációval keresés
 - **history** parancs
- Terminál gyors bezárása: **CTRL+D**

Átirányítások

- Standard I/O, minden programnak
 - 0 – stdin
 - 1 – stdout
 - 2 – stderr
- Átirányítás
 - `cat fájlnev` #fájl → stdout
 - `cat fájlnev 2>&1` #stderr → stdout
 - `cat fájlnev > másikfájl` #fájl → stdout → másikfájl
 - `cat fájlnev >> másikfájl` #fájl → stdout → másikfájl (append)
 - `cat fájlnev 2> másikfájl` #fájl → stdout, stderr → másikfájl
 - `cat fájlnev &> másikfájl` #minden a fájlba ömlesztve

Csővezeték (pipe)

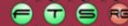
- Alkalmazások összekötése (jele: | karakter)

```
cat input.txt | grep 'TODO'  
#cat stdout-ját a grep stdin-jába
```

- Láncolhatóak az alkalmazások... DE...
 - Formázatlan bináris adatátadás történik
 - Gyors, de strukturált adatot nem kezel
 - Strukturált adat: sorok és mezőkre bontás, feldolgozni (Erre használható : cut, awk, sed...)
 - Egyszerű adatszerkezeteknél még elmegy...

12

Csővezetékből érkező adat soronkénti feldolgozása bash segítségével:

- Módszer1: `pipecmd | while read`
- Módszer2: `for VAR in $(pipecmd)`

DEMO Linux és Bash alapok

- Bash alapfunkciók
 - cat, grep, ls
- Alapvető shell funkciók
- I/O átirányítások
- Fájlok másolása Windows és Linux között

13


```
pwd
ls
ls -l
mkdir test
cd test
# kozben fel/le gomb, TAB hatasanak demonstralasa
echo "hello"
echo "hello" > hello.txt
nano hello.txt
cat hello.txt
cat hello.txt | grep he
```

Tartalom

- Motiváció: szkriptelés
- Linux alapok
- **Python alapok**
- Windows PowerShell (következő óra)

Miért éppen Python?

Számos elterjedt szkript nyelv létezik:

■ Python

- Hasonlít a már tanult nyelvekhez (C, Java, C#, ...)
- Nagyon elterjedt, aktívan fejlesztik
- Jól dokumentált, rengeteg kiegészítéssel

Ki használ Pythont?

Még egy lista, hogy ki használ Pythont: <http://www.python.org/success-stories/>

Érdeemes megnézni, hogy kik adnak elő egy Python konferencián:
<https://us.pycon.org/2013/>

Rengeteg nagy cég használ valamilyen formában Pythont:

- Google: <https://developers.google.com/edu/python/>
<http://code.google.com/p/google-api-python-client/>
- Dropbox: <https://tech.dropbox.com/2012/12/welcome-guido/>
- Amazon: <http://aws.amazon.com/python/>
- Twitter: <https://github.com/bear/python-twitter>
- Facebook: <https://developers.facebook.com/blog/post/301/>
- Microsoft: <http://pytools.codeplex.com/>
- HP: <http://hp.jobs/sunnyvale-ca/software-designer-javapython-engineer/33914192/job/>
- Spotify: <https://ep2013.europython.eu/conference/talks/spotify-and-python-love-first-sight>

A Python nyelv

- 1991-ben jelent meg az első verzió
 - Jelenleg a 3.3-as verziót használjuk
- Általános célú, magas szintű
- Több paradigmát is támogat:
 - Objektum-orientált
 - Imperatív
 - Funkcionális
- Nem csak szkriptelésre használható

Figyeljünk arra, hogy a Python hivatalos honlapja hajlamos a 2.x verziójú dokumentációkat feldobni. Mindig válasszuk ki a 3.3-as verziót!

Python filozófia

*„Beautiful is better than ugly.
Explicit is better than implicit.
Simple is better than complex.
Complex is better than complicated.
Readability counts.”*

The Zen of Python (PEP20) részlet

The full proposal: <http://www.python.org/dev/peps/pep-0020/>

Hello world példa

- Indítsuk el a Python interpretert
 - \$ **python3**
- **FIGYELEM:** nem python, hanem python3
 - A python az a 2.x verzió!

```
pi@raspberrypi ~/test $ python3
Python 3.2.3 (default, Mar  1 2013, 11:53:50)
[GCC 4.6.3] on linux2
Type "help", "copyright", "credits" or "license" for more information.
>>>
```

- Írjunk ki valamit:
 - >>> **print("Hello world!")**

A python még a 2.x verziót indítja el, a tárgyban a 3.x verziót használjuk (python3 parancs).

A legtöbb mai Linuxon még fent van a 2.x-es verzió is, mert sok régi program azt használja. Így figyeljünk oda, hogy ne keverjük össze a verziókat!

A Python 2.x-es verziójában még működött a print nem függvény változata: print "hello", ez 3.x-nél már csak függvényként működik: print("hello")

Hello world szkript

- Kedvenc editorba írjuk be (nano, mcedit, vi, emacs...)

```
#!/usr/bin/env python3
# this is a comment
print( "Hello world" )
```
- Első sor: „shebang”
 - Egy hint, jelzi, hogy ez milyen fájl is valójában.
- Adjunk neki futtatási jogot:

```
chmod +x hello.py
```
- Futtassuk:

```
./hello.py
```


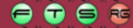
(a ./ azért kell, mert az aktuális könyvtár nincs a path-ban)

DEMO Python

- Python alapfunkciók áttekintése
- Hello World példa

21

- Nézzük meg az interpretert
 - print(), help, exit (először zárójelek nélkül)
- Írjuk meg a következő szkriptet:

```
#!/usr/bin/env python3  
print("Hello world" )
```

- Próbáljuk lefuttatni úgy, hogy nem adunk rá futási jogot
- chmod, majd futtassuk
- Ezután futtassuk úgy is, hogy:
 - python3 hello.py

Változókezelés

- A szokott típusok elérhetőek
 - Számok
 - Sztringek
 - Listák, ...
- Szkriptnyelv → automatikus típusválasztás
 - DE: van típusellenőrzés
- Változókonvertáló függvények léteznek
 - pl.: `int("6")`
`str(15)`

Numeric types:

- *integers*: Integers have unlimited precision
- *floating point numbers*: Floating point numbers are usually implemented using double in C
- *complex numbers*: Complex numbers have a real and imaginary part, which are each a floating point number

Változókezelés

```
versionName = "Mountain Lion" #Értékadások
major = 10
minor = 6 + 2
versionNumber = str(major) + "." + str(minor)
x = y = z = 0 # többszörös értékadás
a, b = 2, 3

> print (versionname) # Nem definiált változó, hibaüzenet!
# (kis-, nagybetű számít!)
> print("Mac OS X", versionName, versionNumber);
Mac OS X Mountaion Lion 10.8
```


Sztringek kezelése

```
q1 = "Bring us a shrubbery!"
q2 = 'Brave Sir Robin ran away' # meg lehet így is adni
q3 = '''What is the air-speed velocity
of an unladen swallow?'''      # triple ': lehet többsoros

print( q1[2] )                  # eredmény: i

Sztringek részeinek visszaadása (slicing):
s[start:stop]                  # azon s[k], ahol start <= k < stop

print( q1[6:8] )                # eredmény: us
print( q1[11:-1] )              # eredmény: shrubbery
print( q1[:4] )                 # eredmény: Brin
```


24

Dokumentációból:

- „Strings are immutable sequences of Unicode code points”
- „If i or j is negative, the index is relative to the end of the string: $\text{len}(s) + i$ or $\text{len}(s) + j$ is substituted. But note that -0 is still 0 .”
- „The slice of s from i to j is defined as the sequence of items with index k such that $i \leq k < j$. If i or j is greater than $\text{len}(s)$, use $\text{len}(s)$. If i is omitted or None , use 0 . If j is omitted or None , use $\text{len}(s)$. If i is greater than or equal to j , the slice is empty.”

További hasznos metódusok sztringeken:

- capitalize, find, format, isnumeric, join...

Listák

A lista is egy sorozat (sequence):

```
fruits = ["apple", "pear"]  
  
fruits.append("peach")  
len(fruits)          # 3  
  
fruits[1]            # "plum"  
  
"pear" in fruits     # True
```


25

„Lists are mutable sequences, typically used to store collections of homogeneous items (where the precise degree of similarity will vary by application).”

De nem feltétlen kötelező ugyanolyan típusú elemeket berakni a listába, pl. a következő is lefut:

```
list2 = [1, 'a']
```

Hasznos műveletek listákhoz:

- min(list), max(list), x in list

Hasznos metódus listákhoz:

- list.sort()

DEMO Változókezelés

- Változók, értékadások
- Szövegek kezelése
- Listák kezelése

Vezérlési szerkezetek: elágazás

Pythonban zárójelezés helyett blokkok behúzása van!

```
number = 3
if number < 3:
    print("Small number")
elif number < 0:
    print("Negative number")
else:
    print("Big number")
```

- Szóköz **VAGY** TAB karakterekkel, de csak az egyikkel
- Akár parancssori értelmezőben használhatjuk
- Ne felejtjük le a kettőspontot a végéről
- Logikai műveletek: and / or / not

A behúzást (indentation) lehet TAB karakterrel vagy szóközzel jelölni.

A Python Style Guide javaslata szerint azonban érdekesebb átállítani a szövegszerkesztőket, hogy TAB helyett szóközt rakjon, így biztosítva, hogy máshol is ugyanúgy jelenjen meg a kód. A hivatalos ajánlás 4 darab szóköz használata.

Vezérlési szerkezetek az interpreterben

... jelzi, hogy összetett utasításban vagyunk

Ide külön be kell írni a szóközőket nekünk

Végén egy üres sor jelzi, hogy lezártuk ezt a szerkezetet

```
>>> number = 3
>>> if number < 3:
...     print("Small number")
... elif number < 0:
...     print("Negative number")
... else:
...     print("Big number")
...
Big number
>>>
>>>
```

Ciklusok

For ciklus sorozaton iterál végig (~C# foreach)

```
for x in [1, 2, "alma"]:  
    print(x)
```

```
for i in range(0, 5):  
    print(i)
```

while ciklus:

```
# Fibonacci  
a, b = 0, 1  
while b < 100:  
    print(b, end=', ')  
    a, b = b, a+b
```


Range: „The *range* type represents an immutable sequence of numbers and is commonly used for looping a specific number of times in *for* loops.”

Modulok

- Előre elkészített segédmodulokat használhatunk
 - CSV kezelés (csv)
 - Külső parancsok hívása (subprocess)
 - Operációs rendszer adatai (os)

- Használatuk:
 - `import modulename`

Bővebben lásd: Python Tutorial. Chapter 6. Modules, URL:
<http://docs.python.org/3.3/tutorial/modules.html>

Parancssori paraméterek

Hogyan használunk egy parancssori programot?

```
wget http://mit.bme.hu/ --verbose -d -t 1
```

program/
szrikt neve

Pozícionális
paraméter

Nevesített
paraméter
(hosszú név)
Flag típusú

Nevesített
paraméter
(rövid név)
Flag típusú

Értékkal
rendelkező
paraméter

Argparse modul

- Paraméterek kezelése Pythonban
 - `sys.argv` listában megkapjuk
 - lehetne kézzel kezelni, de
- **argparse**: paraméterkezelő modul
 - nevesített paraméterek (rövid és hosszú névvel)
 - flag-ek
 - pozícionális paraméterek
 - opcionális paraméterek
 - tömbparaméterek

Documentation:

<http://docs.python.org/dev/library/argparse.html>

Tutorial:

<http://docs.python.org/dev/howto/argparse.html#id1>

Argparse példa

```
parser = argparse.ArgumentParser();
parser.add_argument("name",
    help="The name to be greeted.",
    type=str)
parser.add_argument("-q", "--quantity",
    help="Amount of greetings.",
    type=int, default=1)
args = parser.parse_args();
```

args.name

Így férünk hozzá a paraméter értékéhez

- A szükséges ellenőrzéseket elvégzi helyettünk
- Még [-h]elpet is generál

Visszatérési érték

- Minden parancsnak van visszatérési értéke
 - Következtethetünk belőle a lefutás eredményére
 - Ha minden rendben, akkor 0
 - Hibás esetekben különböző hibakódok visszaadása
- Pythonban: `sys.exit(return_value)`
- Főleg paraméterek ellenőrzésénél fontos

DEMO Parancssori paraméterek

- ParameterHandlingArgParse.py
 - Paraméterek definiálása
 - Nevesített paraméterek használata
 - Paraméterhibák kezelése
- Visszatérési érték

35


```
ParameterHandlingArgParse.py
ParameterHandlingArgParse.py IRF
ParameterHandlingArgParse.py IRF -g 5
ParameterHandlingArgParse.py IRF -g 5 -file tmp
cat tmp
ParameterHandlingArgParse.py IRF -g 5 -file tmp
ParameterHandlingArgParse.py IRF -g 5 -file tmp -X
```

Sztring darabolás

- String objektum *partition* vagy *split* metódusával

```
passwd="root:*:0:0:/bin/sh"  
first, sep, remainders = passwd.partition(":")  
all = passwd.split(":")  
print(first)  
print(remainders)  
print(all)
```

```
> root
```

```
> *:0:0:/bin/sh
```

```
> ['root', '*', '0', '0', '/bin/sh']
```


Külső parancsok hívása

- `subprocess.call()`
 - Parancsok hívása (`stdin` és `stdout` használata nélkül)
- `subprocess.check_output()`
 - Parancsok hívása az `stdin` és `stdout` felhasználásával
 - Ha szükséges a parancs kimenetének feldolgozása

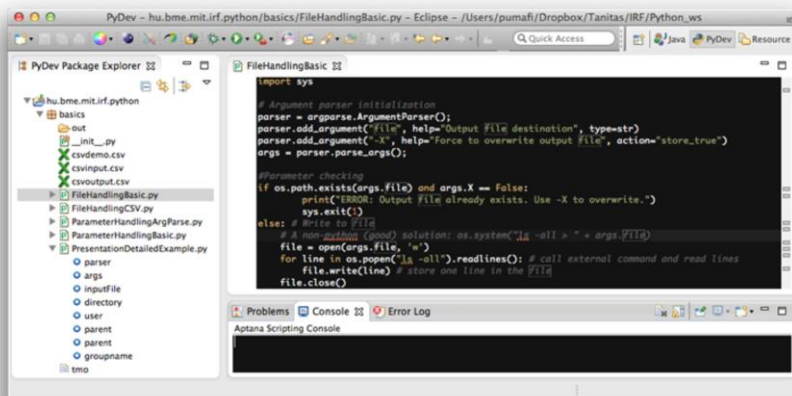
Kommentek

- Hagyományos és sorvégi kommentek
 - # karakter használatával
- Fejkommentek (docstring)
 - Függvény, osztály, modul elején
 - 3-3 idézőjel (") használatával

```
def sum(a, b):  
    """Return the sum of a and b"""
```

Miben fejlesszünk?

- Parancssori fejlesztőeszköz (mcedit, nano, ...)
 - bármilyen szövegszerkesztő
- Integrált fejlesztőkörnyezet (IDE): PyDev

Tanácsok, hibakeresés

- Legyen komment a szkript elején
 - Ki írta, mire való, hogy kell paraméterezni
- A bemenő paramétereket ellenőrizzük
 - Mindent vizsgáljunk meg!
- A szkript NE töröljön vagy írjon felül olyan fájlokat, amire nem kértük
 - ☠
 - Ideiglenes fájlokhoz használjuk az mktemp, tempfile-t
- Tartsuk be a Python Style Guide-ot (PEP8)

PEP8: <http://www.python.org/dev/peps/pep-0008/>

Python Style Guide (PEP8)

Hogyan írjunk **szép** és **olvasható** kódot?

- Use 4-space indentation, and no tabs.
- Wrap lines so that they don't exceed 79 characters.
- Use blank lines to separate functions and classes, and larger blocks of code inside functions.
- When possible, put comments on a line of their own.
- Use spaces around operators and after commas, but not directly inside bracketing constructs: `a = f(1, 2) + g(3, 4)`.
- Name your classes and functions consistently;
- Don't use non-ASCII characters in identifiers
- ...

41

Fontos, hogy érdemes már az elején megszokni, hogy szép és olvasható kódot írjunk. Ehhez ad sok hasznos tanácsot a PEP8.

A teljes ajánlás elérhető itt: <http://legacy.python.org/dev/peps/pep-0008/>

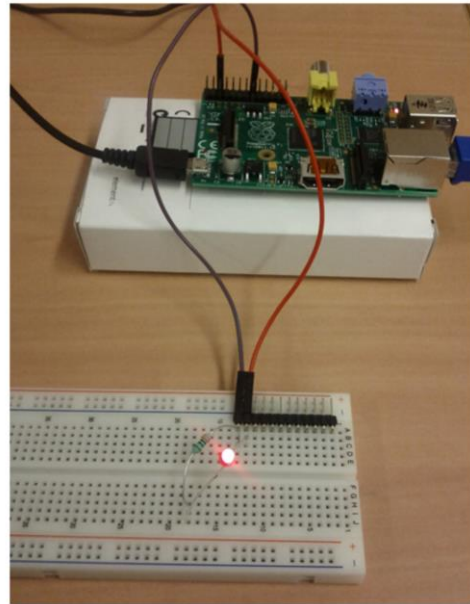
Ami kimaradt

- függvények (def)
- osztályok, saját modulok
- további adatstruktúrák (dictionary, set...)
- fájlok olvasása és írása (open,)
- hibakezelés (try/except)
- további beépített modulok:
 - json, math, random, urllib, datetime, xml...
- ...

DEMO Raspberry PI + GPIO + Python

RPi.GPIO modul használata

```
pi@raspberrypi: ~/demo
GNU nano 2.2.6 File: pi-led.py Modified
GPIO.setwarnings(False)
if len(sys.argv) != 2:
    print("Supply only one parameter with value 0 or 1")
    sys.exit(1)
state = sys.argv[1]
print(state)
if not(state == "0" or state == "1"):
    print("Parameter value could only be 0 or 1")
    sys.exit(2)
# set it to output mode
GPIO.setup(OUT_PIN, GPIO.OUT)
# turn on
GPIO.output(OUT_PIN, int(state))
```


Feladat

Készítsünk egy olyan szkriptet, ami

- paraméterként kap egy könyvtárnevet
- kiírja, hogy hány alkönyvtár van benne
- kiírja, hogy melyik kiterjesztésből van a legtöbb a könyvtárban lévő fájlknál

További info

- LinuxConfig: „Bash scripting Tutorial”,
http://www.linuxconfig.org/Bash_scripting_Tutorial
- A Unix operációs rendszer:
<http://www.hit.bme.hu/~szandi/unix/index.html>
- man bash, man sed, man cut, man sort, man grep... 😊
- Official Python tutorial:
<http://docs.python.org/3.3/tutorial/>
- Google Python class:
<https://developers.google.com/edu/python/>

http://www.linuxconfig.org/Bash_scripting_Tutorial
<http://www.hit.bme.hu/~szandi/unix/index.html>
<http://docs.python.org/3.3/tutorial/>
<https://developers.google.com/edu/python/>